

Győri László

Kádár megőrült, Maléter hatvanezer emberrel a Bükkben, a Szovjetunióban kitört a forradalom

Hírek, álhírek, rémhírek, legendák az 1956-os forradalom után

Az 1848-as forradalom egy rémhírral kezdődött: „A tekintetes karok és rendek... azt a hírt kapták, hogy Petőfi Sándor a Rákoson tanyáz, de nem egyedül, hanem 40.000 paraszttal egyetemben ...” (Petőfi Sándor naplójából). Az 1956-os forradalom egy felvonulással indult, s egy bevonulással ért véget. És fegyvertelen hírekkel, úgynevezett rémhírekkel folytatódott még hónapokig.

Hogy mi történt a tizenkét nap alatt, ma már egyre pontosabban, egyre mérsékletesebben, azaz egyre objektívebben ismerjük: nemcsak felülről, a nagypolitika, a lecsupaszított, esetlegességektől megfosztott, absztrahált eseménysorok felől, hanem eleven részleteiben is, amelyeket az összefoglaló művek szükségszerűen kirotálnak.

Egy olyan rémhír, hogy 40.000 „szűrös, gubás” gomolyog Rákosmezőn, az nem a történész illetékessége. Mítosz, legenda. Ötvenhatnak is vannak mítoszai, legendái. Azon melegében is termelt egy-kettő. Talán a Köztársaság téri kazamata hiedelme a legemlékezetesebb.

Mint minden nagy történelmi eseménynek, 1956-nak is megvan a maga mítosza és legendája. Litván György *Mítoszok és legendák 1956-ról* című tanulmányában¹ sorra veszi őket, nyolc mítoszt és hét legendát rögzít. A mítosz eredetileg istenekről, félistenekről, isteni hősookról, az ősidők eseményeiről szóló monda, hiedelem, hitrege, amely egy-egy nép geneziséjét, vallását alapozza meg. A legenda – szintén eredeti értelmezése szerint – a szentek életét leíró, olvasandó mű. Litván György, célszerűen, a következőképpen határozza meg a mítosz, illetve a legenda fogalmát: *„Mítosznak nevezem 1956-nak olyan felfogását, ábrázolását, amely egyrészt a forradalom egészére, jellegére vonatkozik, másrészt tartalmaz ugyan igaz elemeket, de egyoldali, túlzó beállításokban. Legendaként tárgyalom viszont azokat az egykorú vagy később keletkezett hiedelmeket, amelyek egyszerűen nem igazak vagy súlyosan eltorzítják a tényeket 1956 egyes mozzanataival vagy szereplőivel kapcsolatban.”* Csak a legenda fogalmának meghatározásában bukkan fel az egykorú jelző, a szinkronitás megfelelője, ami azonban igen fontos mellékneve lehetne a mítoszoknak is. Mítoszok és legendák egykorúan és aszinkron egyformán keletkeznek. Tanulmánya a szinkronitás–aszinkronitás fogalomparájával nem foglalkozik, tárgya egészen más: a cáfolat. Minden mítoszt és

¹ Évkönyv 8. 2000. Szerk. Rainer M. János, Ständeisky Éva. Bp., 1956-os Intézet, 2000. 205–218. p.

legendát ízekre szed, s végül nem marad más eredmény: „Valódi mítoszok és legendák ellen racionális, tudományos eszközökkel nehéz felvenni a küzdelmet, mivel ezek mély érzelmi szükségletet elégítenek ki. Sok esetben (...) akkor sem egészen hamisak, amikor ténybelileg tartahatatlank, mert mélyebb értelemben igazak.” A „valódi mítosz” ugyan nem egészen pontosan értelmezhető kifejezés, hiszen eszerint van hamis, valótlan mítosz is, holott a mítosz – már a szerző szerint is – „egyoldalú, túlzó beállításokat” tartalmaz, de az a megállapítása, hogy „mélyebb értelemben igazak”, figura etimologicával élve, mélységesen emberi. Szükségünk van vágyaink azonnali (szinkron) és utólagos (aszinkron) kielégítésére.

Romsics Ignác egy egész könyvet szerkesztett a 20. századi magyar történelem mítoszairól, legendáiról, tévhiteiről.² Ötvenhatról is van benne egy tanulmány, Békés Csabáé, amely azt kérdezi: – Vajon győzhetett volna egyáltalán a forradalom? Nem. Abban a világpolitikai konstellációban semmi esélye nem volt.

Igen, de tüntethetnek-e holnap, 1956. október 23-án az egyetemisták? Nem. És mégis tüntettek. Gerő Ernőt elviszi-e az ördög? Nem. És mégis elvitte egy orosz repülőgép. Lesz-e párt az egyetlenegyen kívül? Nem. De lett. Győzhet-e a forradalom? Nem. De volt.

Október 22-én nem terjedt el az a hír, hogy Rákosi után Gerő Ernő is kismemisül, Nagy Imre lesz a miniszterelnök, a foglyok kiszabadulnak, az ÁVO-t, az Államvédelmi Hatóságot feloszlatják, a „beadást”, a „beszolgáltatást”, a parasztságot sújtó legnagyobb terhet el fogják törölni. Sőt az a szóbeszéd sem terjedt el, hogy november negyedikén hajnalban egyszer csak megszólal az a Kádár János, aki tegnap még forradalomnak nevezte a forradalmat: – Moszkvából jöttem, a játéknak vége.

Október 23-ától november 3-áig nem a híreké volt a szó, hanem a tényeké, a cselekedeteké volt a tér. A Corvin köziek, a Práter utcaiak, a szegedi, a veszprémi egyetemisták, a városi, a falusi nemzeti bizottságok, a munkástanácsok nem törődtek az európai status quóval, a világpolitikai realitással, az elemzést a leendő történészekre bízták, sőt egyáltalán nem foglalkoztak a történelemmel, azzal az íróttal, amely egyszer majd minden esemény tetemére leszáll.

November 4-ével egy új, egy másik történet kezdődött. A forradalomvívők még kitarítottak, de már mint ellenállók; a túldoldalra, az illegalitásba szorította őket a status quo, a világpolitikai realitás.

A kijárási tilalom, a statárium napjaiban egyszer csak felfakadt a szó. Szavak, hírek özönlöttek el az országot. Ha volt egy sztrájk, egy utcai menet, egy tragikus tüntetés, egy jel, az illúzióknak bármilyen törekeny támasza, azonnal követte a hír, és ahogy egyre messzebb távolodott, egyre kevesebb szállal kötődött a konkrétumokhoz, mert szükség volt az irracionális, ahogy ma mondanánk, a virtuális, az alternatív valóságra. Az ország elvesztette szuverenitását, szovjet kommandánsok parancsoltak, deportáltak férfiakat, nőket, gyerekeket Ukrajnába, a magyar karhatalomnak, a rendőrségnek csupán mellékszerep, egy-egy kis embergyonverés jutott az oroszok árnyékában.

A lehetetlen, a rémület, hogy mindennek vége van, természetellenes, át kell faragni, a vereséget új győzelemnek muszáj követnie. A lehetetlennel szemben képtelen hírekkel hadakoztak. Ezek a hírek, ezek a fikciók, ezek a placebok, ezek az önerősítő szerek gyógyítottak, hiábavaló óhajokat, vágyakat csillapítottak le, nagyítottak föl, úgyszólván a folklórba olvadtak át: a varázslat, a ráolvasás, a vajákolás, a szemmelverés származékai voltak. Ősi védelem, s lassan az egyetlen eszköz, a *credo quia absurdum, a non credo ut intelligam*.

² *Mítoszok, legendák, tévhitek a 20. századi magyar történelemről*. Szerk. Romsics Ignác. Bp., Osiris, 2005. 406. p.

Az itt következő híreket a *Rendőrségi napi jelentések, 1956. október 23. – december 31.*³ című könyvből válogattuk, amelyet Kajári Erzsébet állított össze, s a Belügyminisztérium és az 1956-os Intézet Közalapítványa adott ki 1996-ban, illetve 1997-ben. A rendőrség okvetlenül rémhírnek, véletlenül sem álhírnek, hiteltelen, hamis vagy téves hírnek titulálta őket, még akkor sem, ha szóról szóra igazak voltak. Csak egy-egy hanyag tiszt nyúl mellé, zökken ki a formulázott szóhasználatból.

A két vaskos kötet olyan dús, bőséges anyagot tartalmaz 1956 szinkron mítoszaira, legendáira nézvést, amelyre tanulmányának megírásakor Litván György sem figyelt fel, hozzátéve: célja sokkal nagyobb ívű volt, mintsem hogy aprólékosan szemügyre vegyen minden parányi dokumentumot. Egyébként, ha szemügyre vette volna, az is őt igazolná. Nincs ellentmondás végső következtetései, valamint a *Rendőrségi napi jelentések* szövegei közt.

A szinkron mítoszok, legendák a rendőrség napi beszámolóiban mint rémhírek, hangulatjelentések jelennek meg. Rendszeres szófordulatuk: az a hír járja, az a rémhír terjedt el, az a hangulat. Kajári Erzsébet előszava, sajnós, nem tárja fel, hogy a rendőrség milyen úton-módon jutott az információkhoz, főleg a rendőrség ötvenes évekbeli szervezeti felépítésével foglalkozik, holott az utókort igencsak érdekelné, sőt egyenesen izgatná, kiktől tudta a szerv ebben a zűrzavaros, félelem járta időkből is, hogy mit sugdosnak titkon az utcasarkon, a kocsmában, a piacon, a kávéházban az emberek. Természetesen a fülelőktől. A *hiányzó lapok 1956 történetéből. Dokumentumok a volt SZKP KB levéltárából* című könyv azt is fölfedi, hogy a KGB (a Komitet Goszudarsztvennoj Bezopasznosztyi, az Állambiztonsági Bizottság) szintén foglalkoztatta őket: „Jelenleg az ügynöki hálózat segítségével folytatjuk a titkos találkozóhelyek és fegyverraktárak felderítését...”⁴

A „rémhírek” egy része nem rémhír, vakhír, hanem igaz, valós tartalmú híranyag, amelyet politikai okokból csak a rendőrség minősített azzá, és amely főleg a Szovjetunióba való deportálásokkal, illetve Nagy Imrének és társainak Romániába való kiharcolásával kapcsolatos. Ezek a valós rémhírek is szerepelnek az alábbi szöveggyűjteményben. A második nyilvánosság szóbeli közleményeinek jó része valóban vakhír, álhír, szóbeszéd, félreértett, jóra magyarázott posta, olykor egészen, általában valótlan tény, olykor félig-meddig, részben, haloványan, olykor teljesen az érzelmek által átfestve, emóciókba szöve, azt a „mély emberi szükségletet” elégítve ki, hogy a vágyak nem hiábavalók. Igaz, és nemcsak hogy túlzó, de mértéket sem tartó elemek keverednek bennük, megdőbbentő az a fel-felbukkanó naivitás, amely a világtól elzárt Magyarországot jellemezte 1956 őszén.

Először arra gondoltam, a hírek tartalma szerint részekre osztom a szöveget, de be kellett látnom, az a kavalkád, amit az egyszerű időrend nyújt, sokkal célszerűbb, sőt – ha szabad ezzel a szófordulattal élni – sokkal szórakoztatóbb: a történelem is egyik napról a másikra halad.

Nem egészítettem ki jegyzetekkel, általában anélkül is világosak. Egy-két helyen – a szokásos módon – szögletes zárójelben értelmeztem a szöveget.

Kiskunhalas városában az a hír van elterjedve, hogy a szovjet katonák agyonlőtték a jugoszláv nagykövetet, emiatt háborúba keveredünk Jugoszláviával. (Budapest, november 9.)

³ *Rendőrségi napi jelentések*. Összeállította, és a bevezető tanulmányt írta Kajári Erzsébet. Bp., Belügyminisztérium–1956-os Intézet, 1996. 1. köt. 1956. október 23. – december 12. 571. p., 2. köt. 1956. december 13. – december 31. 476. p.

⁴ Bp., Móra Ferenc Könyvkiadó, 1993. 145. o.

Nagykanizsa város területén az a rémhír terjedt el, hogy a szovjet csapatok összeszedik a fiatal gyermekeket és elviszik a Szovjetunióba. (Zala megye, november 15.)

Olyan hírek terjedtek el Zalaegerszegen, hogy a szovjet katonai hatóságok a fiatalságot összefogdossák és a Szovjetunióba szállítják. (Zala megye, november 16.)

A jelentések szerint a megye lakossága között olyan hangulat tapasztalható, hogy háború lesz, mivel olyan hírek terjedtek el, hogy Jugoszlávia és a nyugati országok mozgósították a Szovjetunió ellen, míg Románia, Csehszlovákia a Szovjetunió mellett. Babócsa községben a hangulat az, hogy a pécsi Nemzeti Bankot kirabolták és a szovjet parancsnokot lelőtték. (Somogy megye, november 17.)

A megye községeiben igen nyugtalanítja a lakosságot az elterjedt rémhír, hogy a szovjet hadsereg tagjai a lakosságot összeszedik és viszik ki Szibériába. (Szabolcs-Szatmár megye, november 17.)

Szolnok város területén olyan hír terjedt el, hogy Borsod megye területén és Pécs környékén még mindig komoly harcok vannak. (Szolnok megye, november 19.)

...azt a hírt terjesztik, hogy az ország területére újabb hús hadosztály szovjet katonai erő érkezett és a férfiakat összeszedik és elszállítják őket a Szovjetunióba. (...) Továbbá olyan hírek keringenek, hogy szovjet mozdonyvezetők jöttek be az országba, akik átveszik a vonatok vezetését. (Győr megye, november 20.)

A megye területén továbbra is az a hangulat uralkodik, hogy Magyarországra folyamatosan érkeznek nagyobb létszámú szovjet csapatok. A lakosság véleménye az, hogy ezeknek a csapatoknak a feladata részben – Tito beszéde után, Jugoszlávia sakkban tartása, részben pedig a forradalomban részt vevő magyarok összeszedése. (Győr megye, november 21.)

A megye területén az a hangulat uralkodik, hogy magyar kormány már nem Budapesten, hanem Csehszlovákiában székel ... (Győr, november 22.)

... a szovjet katonai alakulatok megszállták a jugoszláv határt, mert állítólag Jugoszlávia mozgósított. (Vas megye, november 22.)

Tiszalöknön ... az a rémhír, hogy Magyarországot folyó hó 25-ig a népi demokráciák hadserege fogja megszállni. A megye egész területén az a rémhír terjedt el, hogy Nagy Imrét mikor a jugoszláv követségről kiengedték, azt a szovjet csapatok elfogták, és Románián keresztül a Szovjetunióba szállították. (Nyíregyháza, november 23.)

A megyében olyan hangulat terjedt el, hogy nem Kádár János kormányozza az országot, hanem Rákosi, aki hetenként 3-szor repülőgépen jön be az országba és irányítja a Kádár-kormányt. Veszprém városában ... olyan hír terjedt el, hogy a Kádár-kormányt leváltották és új koalíciós kormány alakult, amelyből Kádár a szovjet csapatok behívása miatt kimaradt. (Veszprém, november 23.)

További rémhír, hogy a Szovjetunióban is forradalmi megmozdulások történtek a magyar események következtében, főként az orosz diákság körében. (Szolnok, november 24.)

A szombathelyi város területén olyan hír terjedt el, hogy Nagy Imre földművelésügyi miniszter lesz és önként elhagyta a Jugoszláv Követséget. (Vas megye, november 24.)

A megye területén olyan hangulat tapasztalható a lakosság között, hogy a Kádár-kormány kényszerítette Nagy Imrét arra, hogy elhagyja az ország területét. Ezt azzal magyarázzák, hogy Kádár fél attól, hogy Nagy Imre újra átveszi a hatalmat, mert a nyugati országok Nagy Imre kormányát ismerték el. (Győr, november 26.)

A megye egész területén az a rémhír van elterjedve, hogy a Szovjetunió valamennyi népi demokratikus országot, hasonlóan Magyarországhoz, meg fog szállni. Ugyanakkor a népi demokratikus országok katonaságait leszerelteti, mert nem bízik bennük. (Nyíregyháza, november 26.)

Nyíregyházi MÁV állomás dolgozói a mai nap folyamán csoportokba verődve vitatkoztak Nagy Imre volt miniszterelnök kérdésében ... Volt olyan csoport, amely azt állította, hogy Nagy Imrét agyonlőtték, mások azt állították, hogy Romániába szállították, és olyan vélemények is voltak, hogy a Szovjetunióba deportálták. (Szabolcs-Szatmár megye, november 26.)

A hosszúperesztegi lakosság körében az a hangulat, hogy a Szovjetunió Jugoszláviát meg akarja támadni. (Vas megye, november 26.)

Az a hír terjedt el a Hőerőműnél, hogy Nagy Imre nem távozott el Romániába, hanem itthon van őrizetben. (Borsod megye, november 27.)

A kőbányai pályaudvaron szolgálatot teljesítő vasúti rendőrség egysége folyó hó 26-án hajnalban elfogott egy polgári ruhába átöltözött szovjet katonát, aki több hete bujkált és géppisztollyal van felszerelve. Az elfogott szovjet katona Magyarországon akart maradni. A X. kerületi kommandáns szovjet katonai parancsnokság az elfogott személyt elvitte. (A Vasúti Rendőrség jelentése, november 27.)

Csikérián Tito elvtárs beszéde után az elmúlt 24 órában olyan hangok tapasztalhatók, hogy a magyar lakta bajai háromszög területét visszacsatolják Jugoszláviához. Ezek a hangok főleg a délszláv dolgozók részéről hangzanak el. (Kecskemét, november 28.)

Kunhegyes községben arról beszélnek a dolgozók, hogy Nyugat-Németországban az amerikai csapatokat, Kelet-Németországban pedig a szovjet csapatokat vonják össze, egy új világháború kitéréséről beszélnek. (Szolnok, november 29.)

A lakosság között eléggé el van terjedve az a hír ..., hogy Malenkov jelenleg Magyarországon tartózkodik, mivel a Szovjetunióból elmenekült. (Győr, november 30.)

A megye területén olyan hangok hangzottak el, hogy Maléter Pál kb. 15.000 emberrel felfegyverezve az erdőkben van meghúzódva és állandó harcot folytatnak a szovjet csapatokkal. Olyan hangok is elterjedtek, hogy ezen csoport lesz az, aki a Kádár-féle kormánytól az ország vezetését átveszi. (Győr, november 30.)

A sárvári járás uraiújfalusi községben olyan hírek terjedtek el, hogy a szovjetek meg szállták Romániát és leszerelték a román katonaságot. (Szombathely, november 30.)

[Bács-Kiskun] megye területén különböző helyeken különböző rémhírek vannak. Pl. A Rákosi-rendszert akarják visszaállítani, vagy a szovjet csapatok megtámadták Jugoszláviát és Törökországot stb. (Budapest, december 2.)

Pázmándfalu községben az a hangulat, hogy a Szovjetunióban a diákok tüntetnek és plakátokat függesztenek ki, hogy a szovjet katonák Magyarországról menjenek haza. (Győr-Sopron megye, december 2.)

A mátészalkai járás területén az a hír terjedt el, hogy Miskolcon új kormány alakult, amivel egy időben Miskolc és környéke dolgozói sztrájkba léptek, hogy az egész ország a miskolci kormány mellé álljon. (Budapest, december 3.)

Kiskunfélegyházáról jelentik, hogy a munkások arról beszélnek, hogy a hegyekben elrejtőzött szabadságharcosok a közben átállt 3 szovjet hadosztállyal együtt december 6-án Maléter Pál vezetésével támadást indítanak a Kádár-kormány ellen. (Budapest, december 5.)

Olyan hangok hallatszottak Szolnok területén, hogy a budapesti szovjet katonai parancsnok öngyilkos lett, a pécsi szovjet katonai parancsnokot pedig lelőtték... (Budapest, december 5.)

Szegeden P. J. a következő kijelentést tette: „Fütyülünk a kormányra, a pártra, Kína elállt már a Szovjetunió mellől és még ezután fog eljönni a mi időnk.” (Budapest, december 5.)

[Győr-Sopron] megyében az a hír terjed el, hogy Kádár lemondott, mert a tatabányai bányászok megverték és elzavarták. (Budapest, december 5.)

Vannak ... olyan hangok ..., például a dorogi járás területén, hogy a Maléter-csapat készen áll és folyó hó 6-án megkezdte a támadást... (Budapest, december 5.)

Elterjedt az a hír, hogy a pécsi és bakonyi hegyekben partizánharcok vannak, melynek Maléter a vezetője, akit egy fogoly szovjet tiszt ellenében engedtek szabadon. (Győr, december 5.)

[A kiskunhalasi járásban] a lakosság körében olyan hang is van, hogy a nemzetközi rendőri szervek pár napon belül átveszik Magyarországon az irányítást. Szabadszállás községben az a hangulat, hogy Budapesten újra kitört a forradalom és a nyugatiak beavatkoztak, és repülőgéppel segítik a forradalmat. (Kecskemét, december 5.)

A sellyei járás területén elterjedt az a hír, hogy Budapesten 30.000 nő tüntetett, illetve vonult fel a Hősök terére, hogy ott koszorúzást végezzenek. Először a szovjet erők megakadályozták, majd a koszorúzást megengedték. (Pécs, december 5.)

Kurd községben olyan hír kapott lábra, mely szerint a Mecsekben jugoszláv partizánok vannak, akik a szovjet haderőket akarják megtámadni. (Szekszárd, december 5.)

Szolnok város területén arról beszélnek, hogy 1956. december 6-án Budapestet a Bakonyban meghúzódó ellenforradalmi csapat Király Béla v[ezer]ő[r]na]ly vezetésével meg fogja támadni. (Szolnok, december 5.)

Vasvár községben az a hangulat, hogy a szovjet csapatok közül többen átálltak a forradalmárokhöz, ami állítólag Keszthelyen és Győrött volt, és emiatt több szovjet parancsnok agyonlőtte magát. (Szombathely, december 5.)

A pápai járásban nyugtalanít az a rémhír, hogy ... lövöldözések vannak Pécssett, ahol már nyugati csapatok harcolnak. (Veszprém, december 5.)

Hajdúböszörmény városban a mai nap folyamán elterjedt ... az a hír, hogy ma estére érkezik meg Horthy Miklós Budapestre. (Debrecen, december 6.)

Beled községben Szombathelyről érkező személyek azt a hírt terjesztik, hogy az ottani szovjet csapatok között összeütközésre került sor, mivel sokan nem akarnak hazamenni. (Győr, december 6.)

Kunszentmiklós községben olyan hangulat terjedt el, hogy Pécssett 2 hadosztály szovjet katona átállt Maléter hadseregéhez, továbbá Kádár Nyugatra menekült, és amit tett eddig, azt csak azért tette, mert az oroszok kényszerítették. (Kecskemét, december 6.)

Szolnok és Karcag város területén az a hír terjedt el, hogy Miskolcon ellenkormány alakult és pár napon belül ez az új kormány Debrecenbe fog átvonulni, mert a Kádár-kormány külföldre menekült. (Szolnok, december 6.)

Szombathely város területén olyan hírek járnak, hogy Kádár elvtárs öngyilkos lett és helyette a vezetést Münnich elvtárs vette át. (Szombathely, december 6.)

Keszthely városában az a hír terjedt el, hogy a mai nap Kádár János agyonlőtte magát. (Veszprém, december 6.)

[Szabolcs-Szatmár] megye területén az a hír terjedt el, hogy a Szovjetuniót az ENSZ-ből kizárták, és az ENSZ csapatai a Szovjetuniót és Jugoszláviát megtámadták. (Budapest, december 7.)

Üllő községben a tegnapi napon az a hír terjedt el, hogy M. P. pegadókus és a volt párttitkár összeírják az általános iskolai tanulók névsorát, és azt az oroszoknak fogják átadni, akik a gyerekeket deportálják. A nyírbátori járásban azt beszélnek, hogy Győrben új kormány alakult, nem ismerik el a Kádár-kormányt... (Budapest, december 7.)

Fóny községben az a hangulat, hogy f. hó 8-án Borsod megye dolgozói nevében Földvári Rudolf fog tárgyalni Kádár Jánossal, és amennyiben nem tudnak megegyezni, akkor a csehszlovákok Miskolcig megszállják az országot. (Miskolc, december 7.)

Tiszalök községben olyan rémhír terjedt el, hogy Budapesten 6-án újból fegyveres utcai harcok kezdődtek meg... Az oroszok egy része ... a felkelők mellé állt, és saját csapatuk ellen harcolnak. Újkenéz községben ... a lakosság azzal foglalkozik, hogy Borsodban külön kormány működik, mert ott a Kádár-kormányt nem ismerik el. Vásárosnamény Lónya községében az a rémhír terjedt el, hogy a jövő évben háromszoros lesz a beadás, mint ez évben volt. Ez azért fog bekövetkezni, mert a munkások a Szovjetunióval szembe helyezkedtek. Ezért a Szovjetunió meg fogja valósítani az

országban azt, amit akar és így a beszolgáltatás is háromszorosára fog emelkedni. (Nyíregyháza, december 7.)

A sárvári járás Káld községében az a hír terjedt el, hogy 60 000 ember Maléter Pál vezetésével a Bükk hegységben táborozik, és támadásra kész, 3 hónapi élelemmel, ruhával és fegyverrel vannak ellátva. (Szombathely, december 7.)

Hajdúböszörmény város területén a lakosság hangulata általában az, hogy az egész Hajdú-Bihar megye területét fel fogják perzselni az ellenforradalmárok, mert az egész forradalom ideje alatt termelőmunkát végeztek a megye területén. (Debrecen, december 8.)

Mezőladány községben az a hír terjedt el, hogy amiért az ENSZ küldötteit nem engedték be Magyarországra, ezért nyugatról 2000 harcocsit irányítottak a magyar határ felé. A budapesti tüntetéssel kapcsolatban a tiszalöki járás területén az a hír terjedt el, hogy a tüntetés a kommunisták által mesterségesen lett létrehozva és az erőltetett képmutatás volt, amelyet szovjet tankok kísértek és támogattak. (Nyíregyháza, december 8.)

Törökszentmiklós és Kunhegyes területén az a rémhír keletkezett, hogy Kádár János kormányelnököt meglőtték. (Szolnok, december 8.)

A zirci járásban olyan hír terjedt el, hogy Tés és Jásd községekhez tartozó erdőségekben Maléter Pál vezetésével mintegy 300 fő tartózkodik. (Veszprém, december 8.)

Kisszállás község területén az a hír terjedt el, hogy Jugoszláviában francia és német katonák vannak, akik parancsra várnak, hogy megtámadják Magyarországot. (Kecskemét, december 9.)

A szikszói járásban az a rémhír terjedt el, hogy Kádár János elvtárs a tegnapi nap folyamán Miskolcon volt és ez alkalommal őt 14 diák letartóztatta. (Miskolc, december 9.)

Igal község területén az a hír járja, hogy a jugoszláv csapatok Pécsen vannak és Pécsre jelenleg megszállva tartják. Nagybjom községben az a hír, hogy Borsod és Nógrád megyékben a Kádár-kormánytól független szabad, demokratikus kormány alakult. (Kaposvár, december 10.)

Különböző rémhírek foglalkoztatják megyénk dolgozóit. Pl. Kádár elvtárs öngyilkos lett. Általában Kiskunhalason azt beszéljük, hogy Salgótarján az ellenforradalmárok kezén van. A harmadik világháború kirobbanásával Magyarország lesz a tűzfészek. Tass községben olyan hírek terjedtek el, hogy a Kádár-kormány lemondott, ugyanakkor a vezetést katonai tanács vette át, azonban azok azt teszik, amit a szovjetek mondanak. (Kecskemét, december 10.)

A makói járásbeli Apátfalván elterjedt az a hír, hogy Kádár elvtárs idegösszeroppanásban meghalt. (Szeged, december 10.)

A sárvári járásból jelentik, hogy elterjedt az a hangulat, hogy a nyugati hatalmak a Szovjetuniót gazdasági blokádnak alá veszik..., hogy csapataikat a legrövidebb időn belül Magyarország területéről kivonja. A sárvári járás több községében az a hangulat terjedt el, hogy Kádár János, a Forradalmi Munkás-paraszt Kormány elnöke öngyilkos lett.

Celldömölk és több községben, de sárvári járásban is tapasztalható az a hangulat, hogy december 15-tel Nagy Imre veszi át a kormány vezetését és ő lesz a kormány elnöke. (Szombathely, december 10.)

Ráckeven olyan hangulat terjedt el, hogy Kádár miniszterelnök elvtársat orosz ruhába öltözött ellenforradalmárok ellopták... (Budapest, december 10.)

Mondják, hogy a Pécs környéki urániumbányákat a felkelők már felrobbantották és fel akarják robbantani a lovászi olajkutatakat is. Jánoshalmán arról beszélnek, hogy Kádárt ellopták. (Kecskemét, december 11.)

Szolnok város területén az a rémhír terjedt el, hogy Nyugat-Németország vezetői arra kértek engedélyt az amerikai vezetőkötől, hogy Magyarországra bejöhessenek azzal a löveggel, amelytől mindenki 8 napig elalszik, és ezalatt az idő alatt ők majd rendet teremtenek az országban. Hírek szerint az amerikai vezetők ehhez nem járultak hozzá. (Szolnok, december 11.)

Az a rémhír terjedt el, hogy Kádár elvtárs öngyilkos lett. Kádár elvtárs megszökött, vagy hogy az ellenforradalmárok szovjet egyenruhában Kádár elvtársat elrabolták és így a kormány vezető nélkül maradt. Mátészalka községben az a rémhír terjedt el, hogy a 48 óras sztrájk után 40 napos sztrájk fog következni, melyet Magyarországon minden dolgozó végre fog hajtani. (Nyíregyháza, december 12.)

Igal területén a lakosság közt azt beszélik, hogy Kádár elvtársat leváltották és helyette Dögei Imre lett a minisztertanács elnöke. (Kaposvár, december 13.)

A tiszapalkonyai erőmű területén az a rémhír terjedt el, hogy Gerő hazajött és Rákosi is, és tárgyalásokat kezd Kádár Jánossal. Taktaharkány községben az a rémhír terjedt el, hogy Gerő hazajött Magyarországra és ő veszi át a hatalmat. (Miskolc, december 13.)

F. hó 12-én az esti órákban Kisar községben kb. 150 főből álló tömeg gyűlt össze, akik tüntetést rendeztek. Többek között azt kiabálták, hogy „Nem akarunk vörös Szabolcsot”. Ezt a felvonulást azért eszközölték, mivel a fehérgyarmati járás területén az a rémhír terjedt el, hogy Szabolcs-Szatmár megyét a Szovjetunióhoz csatolják. (Nyíregyháza, december 13.)

Makó városában az a hír terjedt el, hogy amióta a statárium ki van hirdetve Budapesten, a nép még jobban dühöng, a budapesti rendőröket elfogják és felakasztják. Szeged városában az a hír terjedt el, hogy Gerő a Szovjetunióból Budapestre érkezett és Münnich elvtárral tárgyal. Ez a hír igen rossz hangulatot vált ki a lakosságból, olyanok is vannak, akik azt a hírt terjesztik, hogy a Novi Sad-i rádió bementa, hogy Gerő Budapesten tárgyal. (Szeged, december 13.)

A sárvári járásban lévő Vashosszúfalu községben olyan hír terjedt el, hogy Gerő Ernő Budapesten tartózkodik. A szombathelyi vasutasok egy része között olyan hír terjedt el, hogy a nyugati országok által a magyaroknak összegyűjtött pénzből fogják kifizetni a 48 óras sztrájkra eső bért. A jövőben pedig a nyugati országok munkásai továbbra is gyűjteni fognak a magyaroknak, hogy sztrájkjaikkal ki tudják vívni politikai követeléseiket. (Szombathely, december 13.)

Továbbra is az a hangulat, hogy december 16-ig ENSZ-csapatok érkeznek az ország területére, akik át fogják venni a karhatalmat. [December 16-ára] Budapesten újabb fegyveres felkelést szerveznek, amely nagyobb méretű lesz az eddiginél. Foglalkoztatja a lakosságot az is, hogy Kádár elvtárs öngyilkos lett, helyette Vas Zoltán lett a miniszterelnök. Elterjedt a lakosság között olyan hír is, hogy Gerő Ernő átvette a központi bizottság irányítását és az országban továbbra is az történik, amit ő akar. (Győr, december 14.)

Tiszavasvári községben az a rémhír van elterjedve, hogy a katonai behívások azért folynak, hogy a magyar katonák közül annyit fognak kiszállítani a Szovjetunióba, ahány szovjet katona Magyarországon tartózkodik. (Nyíregyháza, december 14.)

Szentgotthárdon olyan hírek vannak, mivel 16-án nem engedik be az ENSZ főtitkárát, így a munkásság 10 napos sztrájkot szervez. (Szombathely, december 14.)

A keszthelyi járás területén az a hír terjedt el, hogy a sztrájkot 10 napra meghosszabbítják, mert a Kádár-kormányt nem ismerik el. Ezt azzal indokolják, hogy Kádár zsidó, nekik ilyen miniszter nem kell. Többek között azt beszélnek, hogy Kádárt a szovjetek agyonlőtték. Badacsonytomaj községben az a hír terjedt el, hogy Gerőt a szovjetek elzavarták és éppen ezért Olaszországban kért menedékhelyet. Attól félnek, hogy még visszajön Magyarországra. (Veszprém, december 14.)

A lakosság hangulata az, hogy Gerő Ernő vette át a pártvezetést, ő áll a központi vezetőség élén. Továbbra is fenn áll az a hír, hogy Kádár János elvtárs öngyilkos lett és helyette Tildy Zoltán vagy Vas Zoltán vette át a kormány irányítását. (Győr, december 15.)

Torvaj és Sárszentmihály községekben az a hír terjedt el, hogy Kádár elvtársat a Parlamentből ellopták és már nem ő az elnök. Az igali órs területén az a hangulat, hogy Maléter Pál volt honv. miniszter szovjet katonai egyenruhában Magyarországon katonákat toboroz a Szovjetunió felszabadítására. Céljuk, hogy a Szovjetunióban a sztálinista politikát megdöntsék. (Kaposvár, december 15.)

A megye területére, főleg Budapestről érkező személyek rémhíreket terjesztenek pl.: Gerő és Rákosi ismét Budapesten van, átvették a kormány vezetését. Kádár miniszterelnök 40 kg-ra is lefogyott, megzavarodott, meghalt. Beszélnek, hogy megszökött és a Szovjetunióba hurcolta a hadsereg vissza. Az a hír is járja, hogy december 15-én ismét fegyveres felkelés indul országszerte, ha nem engedik be az ENSZ-megfigyelőket. (Kecskemét, december 15.)

Kenderesen az a hír van elterjedve, hogy a Szovjetunióban is forradalom van, a moszkvai diákok megtámadták a Kremlt és követelték, hogy a Magyarországról elhurcolt magyarokat engedjék szabadon. Tiszaburán az a hír terjedt el, hogy a gyöngyösi hegyekben Maléter Pál vezetésével 3 hadosztály ellenforradalmár van meghúzóva. (Szolnok, december 15.)

Jánosháza községben a dolgozó parasztok azt beszélnek, hogy a szovjet csapatok elhagyják Magyarország területét, és a szovjet katonák azt mondják a lakosoknak, hogy már tudják, mit kell tenni. Továbbá arról is beszélnek, hogy Kádár János lemondott, és a szovjetek újra Gerőt állították vissza. (Szombathely, december 15.)

Keszthely városában az a hír terjedt el, hogy Kádár elvtárs öngyilkos lett és jelenleg a kormányt továbbra is Rákosi, Gerő és Hegedűs irányítja. (Veszprém, december 15.)

Kunszentmiklós községben az a rémhír terjedt el, hogy Kádár elvtárs lemondott, és a kormányt Horváth Imre vezeti. (Kecskemét, december 16.)

Taktaharkány községben a lakosság között az a hír van elterjedve, hogy Horváth Imre, az ENSZ magyarországi megbízottja jön haza és ő lesz Kádár helyett a miniszterelnök. El van terjedve az a hír, hogy Kéthly Anna az ENSZ megbízottja. Továbbá, hogy Kádár már nem is él és valaki más van helyette. (Miskolc, december 16.)

A nyíregyházi koporsózúzem dolgozói kijelentették, hogy ők a forradalom idején is dolgoztak, és ezután is dolgozni fognak, mert az a céljuk, hogy az ország jobb megélhetését biztosítsák, az ellenforradalmárok pedig semmisüljenek meg. (Nyíregyháza, december 16.)

Akadnak még rémhírek, mint pl. Tata város területén, hogy Gerő visszajött Budapestre, Kádár lemondott, az angol követségen van. (Tatabánya, december 16.)

A szovjet szervek őrizetbe vették K. N. honvéd főhadnagyot, aki az elmúlt napokban tért vissza Debrecenbe s baráti körében a legdurvábban rágalmazza a Szovjetuniót, – megrázó élményekben számol be az állítólagos kihurcolt nőkről és gyermekekről. Az egyetemi diákok között többen vannak olyanok, akik kijelentették, hogy ameddig szovjet csapatok vannak Magyarországon, addig nem borotválkoznak. Elég sok ilyen kezdetleges szakállnövesztő személyt lehet látni a városban. (Debrecen, december 17.)

A lakosság hangulata általában az, hogy a nyugati hatalmak becsapták a magyar népet, mert azt hirdették, hogy 16-án ENSZ-csapatok lépnek be Magyarországot területére... (Győr, december 17.)

A tiszapalkonyai erőműnél az a rémhír terjedt el, hogy amikor Kádár Jánosnál megjelennek a munkásküldöttek és ottan követeléseket terjesztenek elő, Kádár elvtárs karjakkal intézi el a munkások követeléseit, eközben háta mögött szovjet katonák állnak. (Nyíregyháza, december 17.)

Kiskunhalason az a hír terjedt el, hogy Szegeden a Tisza-parton szétlőttek egy házat, mert abból a felkelők lődöztek rájuk. Ezzel kapcsolatosan a szovjetek agyonlőtték a városparancsnokot, mert az adott utasítást az épület elfoglalására, amikor is több szovjet katona áldozatul esett. (Kecskemét, december 18.)

Keszthelyen a lakosság hangulata az, hogy a Magyarországon tartózkodó szovjet csapatokat lengyel csapatok fogják leváltani. Devecser községben az a hír terjedt el, hogy Rákosi Mátyás Moszkvából irányítja Magyarországot. (Veszprém, december 18.)

Kisbárapáti községben és a megye több községében az a hangulat, hogy ha a szovjet csapatok elhagyják Magyarországot, akkor helyettük lengyel és cseh csapatok jönnek a rendet fenntartani. (Kaposvár, december 19.)

... a megye több járásában az a hír terjedt el, hogy Magyarországra a rend helyreállításához ENSZ-csapatok jönnek az ország területére január hónapban, és a szovjet csa-

patok helyébe lengyel csapatokat hoznak a közbiztonság fenntartására. (Nyíregyháza, december 19.)

A megye területén az a hangulat terjedt el, hogy a szovjet csapatokat kivonják az ország területéről, ami folyóhó 20-ával megkezdődik és helyükbe csehszlovák és lengyel csapatok fognak jönni Magyarországra a közbiztonság fenntartása érdekében. (Salgótarján, december 19.)

Csongrád városában az a hír terjedt el, hogy Kádár elvtárs megőrült. Makó város és járás területén pedig azt a hírt terjesztik, hogy a Novi Sad-i rádió bementa, hogy Kádár elvtársat megölték. A londoni leadó pedig bementa, hogy Gerő Budapesten van és irányítja a kormányt. (Szeged, december 19.)

Olyan hírek vannak, hogy a Szovjetunió és az Egyesült Államok között titkos meg egyezés van az egyes országok belügyeibe való beavatkozást illetően.

Berettyóújfaluban L. S. kiskereskedő azt híreszteli, hogy karácsonykor nagy támadások lesznek, mert Maléter Pál csapatai megindítják a támadást. (Debrecen, december 20.)

Emőd községben a gyári dolgozók között az a hangulat, hogy a szovjet csapatok január 1-jével elhagyják az ország területét, ugyanakkor ENSZ-csapatok fognak bejönni. A tokaji rendőrőrs területén az a hír van elterjedve, hogy a szovjet csapatok kivonulnak Magyarországról és helyettük lengyel katonák jönnek. Taktaszada községben az a hír terjedt el, hogy Miskolcon a szovjet katonák összeszedték a rendőröket és Szibériába szállítják őket. (Miskolc, december 20.)

L. F. 38 éves, 6 kh. Egyéni paraszt teveli lakos a mai napon több paraszt előtt kijelentette: „Most már az a szar Kádár-kormány megszűnt, Tildy lesz helyette és Nagy Imre. Kádár elutazott Romániába Nagy Imrét felkeresni és a kormányt átadni.” (Szekszárd, december 20.)

...elég széles körben beszélnek arról, hogy a szovjet csapatok hazánkat elhagyják és lengyel csapatok érkeznek a magyar karhatalom segítségére. (...) Egyesek azzal a hírve réssel támasztják alá, hogy mindez azért történik, mert a Szovjetunióban kitört a forradalom. (Zalaegerszeg, december 20.)

Hajdúdorog községben az a hír terjedt el, hogy a Szovjetunióban hasonló forradalom van, mint nálunk volt, ezért a szovjet katonáknak haza kell menni a forradalmat leverni. (Debrecen, december 21.)

Több községben a megye területén az a hír terjedt el, hogy a budapesti munkások kérésére a szovjet csapatokat kivonják Magyarországról és helyettük lengyel csapatok fognak bejönni a rend fenntartása érdekében. (Salgótarján, december 21.)

J. M. MÁV-autószerelő Nógrádmegyer községben f. hó 20-án több személy előtt azt beszélte, hogy f. hó 23-án Maléter Pál honv. v[ezér] őrnagy a felkelő csapatával újra bevonul Budapestre és az ott lévő csapatokat szétzúzza és visszaállítja a Nagy Imre-kormányt. (Salgótarján, december 21.)

Martonvásár községben az elmúlt 24 órában az a rémhír terjedt el, hogy Kádár nincs a kormány élén, mert megzavarodott és beszállították az elmeógyógyintézetbe. (Székesfehérvár, december 21.)

...a tiszalöki járás területén az a hír van elterjedve, hogy Kádár Jánost a kormány éléről leváltották, valamint az, hogy a szovjet csapatok hazánkból ha kivonulnak, akkor cseh és olasz csapatok fogják megszállni hazánkat. A vásárosnaményi járás területén az a hír terjedt el, hogy a zsidók azért hagyják el az ország területét, mert a Rákosi rendszer elbukott, és a Budapestre érkezett főrabbi hívta fel figyelmüket, hogy menjenek Egyiptomba. (Nyíregyháza, december 22.)

A megye egyes területein az a hangulat terjedt el, nevezetesen a siklói járásban, hogy a szovjet csapatok kivonulnak Magyarországról és ENSZ-csapatok jönnek helyettük. (Pécs, december 22.)

A dolgozók hangulatát befolyásolják még különböző rémhírek, mint pl. Szegeden, Budapesten a mai nappal ismét forradalom van, Kádár elvtárs lemondott, az oroszok kiviszik a fiatalokat stb. (Kecskemét, december 23.)

...a sárvári járás egy részén arról beszél a lakosság, hogy Bakony hegységben nagy létszámban felkelőcsoport tartózkodik, melynek tagjai legnagyobb része szovjet katonákból tevődik össze, akik az október 23-i események során az ellenforradalmi csapatok oldalára álltak. (Szombathely, december 23.)

A Kőbányai Zománcgyárban az a hír terjedt el, hogy hamarosan kormányváltás lesz, Kádár János csak a pártüggyekkel fog foglalkozni és a kormányba bekerül Losonczy és Tildy. Arról is beszélnek, hogy Nagy Imrével is tárgyalnak a kormányban való részvétel miatt. (Budapest, december 24.)

A vásárosnaményi járás területén az a hír terjedt el, hogy a szovjet csapatok Magyarország területéről Jugoszlávia felé haladnak, mert a jugoszláv kormány Nyugat felé kacsingat, a szovjet kormány Jugoszláviát meg akarja támadni. (Nyíregyháza, december 24.)

A pápai kapitányság jelentése szerint Dáka községben olyan hír van elterjedve, hogy Nagy Imre már átvette a kormány vezetését, valamint azt is híresztelik, hogy Maléter vezetésével több ezer magyar és orosz katona van készenlétben, akik a jelenlegi kormányt lemondásra kényszerítik. (Veszprém, december 24.)

Nyárlőrincen Szíjjártó János 26 éves, hentessegéd, budapesti lakos azt a bejelentést tette, hogy le vannak szarva a kommunisták, le van szarva a Kádár-kormány... (Kecskemét, december 25.)

Mátészalka községben vannak olyan rémhírek, hogy Amerikában mozgósítanak és arra várnak, hogy Magyarországon újabb fegyveres felkelés történjen, és ha ez meglesz, Amerika több hadosztályt fog bevetni a fegyveres felkelés letörésére. (Nyíregyháza, december 25.)

A szombathelyi járásban van olyan hangulat, hogy a Béke Világtanács majd fog hozni határozatot arra vonatkozóan, hogy a szovjet alakulatok hagyják el Magyarországot területét. (Szombathely, december 26.)

Ma délelőtt A. S. és öccse, A. L. összevesztek azon, hogy egyikük Kádár-párti, a másikuk pedig Maléter-párti. A veszekedésből verekedés támadt, melyből kifolyólag

A. S., aki Kádár-párti volt, súlyos testi sérülést szenvedett és kórházba kellett szállítani. (Eger, december 27.)

A megye területén ... az a hír terjedt el, hogy a szovjet csapatok újév után kivonulnak az országból, mivel Kijevben és Ukrajnában ugyanolyan forradalom készül, mint Magyarországon volt. (Győr, december 27.)

B. M. 60 éves szíjgyártó mester, szabadszállási lakos azt mondta, hogy Budapestről a szovjet katonák azért mennek el, mert Ukrajnában, a litván és a lett köztársaságokban forradalom tört ki. (Kecskemét, december 27.)

A szentgotthárdi járás területén olyan rémhírek terjedtek el, hogy Kádár János elvtársat a szovjetek elnémították, mivel a magyar nép érdekeit képviselte...

Gérce községben olyan hírek terjedtek el, hogy Kádár elvtársat leváltották, és helyette egy szovjet g. p.-s [állambiztonságis] vezeti az országot. (Szombathely, december 27.)

[A Nemzetközi Vöröskereszt központi helyiségében megjelent] D. E. 43 éves budapesti lakos, aki a fenti helyiségben demokrácia- és szovjetellenes kijelentéseket tett: azt állította, hogy szovjet katonák a Dunántúlról az ungvári börtönbe vitték, ahol 22 napot töltött. Nevezettnél kb. 100 címet találtak olyan személyek hozzátartozóiról, akiket értesíteni akart arról, hogy azok is az ungvári börtönben vannak. További eljárás végett az államellenes bűncselekményekkel foglalkozó osztálynak átadva. (Budapest, december 28.)

A tiszalöki járás területén az a hír van elterjedve, hogy Moszkvában átvizsgálták Nagy Imre magatartását, és miután ártatlansága kiderült, a Kádár-kormányba Nagy Imrét be kell fogadni. (Nyíregyháza, december 28.)

A tiszapalkonyai erőmű építkezésénél az a rémhír terjedt el, hogy a szovjet csapatok elindultak hazafelé, mert a Szovjetunióban is forradalom van. (Miskolc, december 29.)

A tiszalöki járás területén az a hír van elterjedve, hogy a „Fehér könyv”-et azért tiltották meg, mert az abban lévő anyagok nem fedik a valóságot, hanem azt propagandaszerűen a kommunisták csinálták. (Nyíregyháza, december 29.)

F. hó 28-án a vásárosnaményi járás területén lévő Gulács községben egy taxiról röpcédulát szórtak: „Budapestre bejöttek az angolok, a jelenlegi kormány megszűnt”. (Nyíregyháza, december 30.)

A mai nap 17 órakor a celldömölki mozinál nagyobb tömeg verődött össze (kb. 150 fő) és ellenséges hangok hangzottak, többek között azt mondták, hogy miért szükséges a kijárási tilalom, hiszen már úgyszincs forradalom. (Szombathely, december 30.)